

AS BOLAKS
Fusavegen 281
5640 EIKELANDSOSEN

Deres ref:
Vår ref: 2018/71393
Dato: 24.05.2018
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

VEDTAK I SAK OM ØKTE LUSEGRENSER FOR STAMFISK

Vi viser til klage i sak 2018/71393 på vedtak om avslag på økt lusegrensen for stamfisk for inntil 4 kjønnsmodne hunnlus i snitt per fisk ved lokalitet 10137 Matland fra dato for innsendt søknad og til fisken flyttes fra lokaliteten.

Sakens bakgrunn

- 23.august 2017 sendte Bolaks søknad om økt lusegrense på 2 voksne hunnlus per fisk for stamfisk ved lokalitet Mjåneset og så lenge det er fisk ved lokaliteten (senere ble fisken flyttet til lokalitet Matland i januar 2018).
- Mattilsynets region Sør og Vest ga 7.september 2017 Bolaks tillatelse til å ha inntil 2 voksne hunnlus de siste 6 måneder i sjøen, med vilkår om å holde lusenivået under 1 voksne hunnlus i vårperioden (fra uke 16 til og med uke 21). Regionen avsto søknaden om høyere lusegrense utover seks måneder.
- Bolaks sendte ny søknad 20.mars 2018 om økt lusegrense til 4 voksne hunnlus i hele perioden frem til fisken skulle tas opp på land og inntil 2 hunnlus i vårperioden.
- Mattilsynet region Sør og vest avsto 6.april 2018 den nye søknaden om ytterligere høyere lusegrense.
- Saken ble oversendt Mattilsynets hovedkontor for klagebehandling 24.april 2018

Klagers anførsler

Klager anfører at lusegrensen må økes fra 1 voksen hunnlus til 2 voksne hunnlus i vårperioden på bakgrunn av at:

- Det er forsvarlig ut ifra det er et lavt antall fisk i anlegget og at dette etter Mattilsynets praksis (sak.nr. 2018/021815) har gitt grunnlag for å tillate 4 voksne hunnlus (også i vårperioden)
- Det er snakk om en begrenset periode på 6 uker med lav sjøtemperatur og dårlige vekstvilkår for lakselusen

Klager anfører at lusegrensen kan økes til 4 voksne hunnlus inntil Matland er tømt på bakgrunn av at:

- Fisken skal flyttes så raskt det er mulig, i etapper, da fisken veier ca. 12-13 kg i snitt og man ønsker minst mulig håndtering av fisken ut i fra fiskehelse og –velferdshensyn
- Det totale smittepresset med så få fisk vil være lavt, jf. innhentet risikovurdering fra FOMAS
- Bolaks har implementert tiltak for å følge opp og ivareta hensynet til lakselus: semilukket merd (med tett presenning), bruk av rognkjeks, laserbehandling samt at man vurderer å installere elektrofilter
- De omkringliggende anleggene er Bolaks sine egne anlegg
- Infeksjonspresset på villfisk vil være lavt
- Klager har søkt om at de får ha stamfisken lenger i sjøen på Matland på grunn av at det ikke er plass på landanlegget, og at det ikke er forsvarlig med håndtering av så stor fisk

Relevant regelverk

Lakselusforskriften (Forskrift 5. desember 2012 nr. 1140 om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg) §§ 8 og 14

Forvaltningsloven (lov av 10.februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker)

Regionens anførsler

Mattilsynet, region Sør og Vest anfører at det ikke foreligger grunner som er tungtveiende nok til at lusegrensen i tidsrommet kan økes ytterligere til 4 voksne hunnlus, og avslo derfor søknad om tillatelse til lusegrenser utover de grenser som er gitt i brev fra 7.september 2017, saksnr. 2017/173427.

Regionen har videre vedtatt å avslå søknad om å ha «inntil 4 kjønnsmodne hunnlus i gjennomsnitt pr. fisk fra dato for innsendt søknad og til fisken flyttes fra lokaliteten.»

Vår vurdering

Klagers søknad gjelder tre forhold:

1. En søknad om ytterligere økt lusegrense for stamfisken i anlegget de siste seks månedene i sjøen i vårperioden. Dette behandles etter luseforskriften § 8.
2. En søknad om ytterligere økt lusegrense for stamfisken i anlegget de seks månedene i sjøen, utenfor vårperioden. Dette behandles etter luseforskriften § 8.
3. En søknad om dispensasjon til å ha høyere lusegrense for stamfisk utover de siste seks månedene i sjøen. Dette behandles etter luseforskriften § 14.

1. Klage på vedtak om avslag på økt lusegrense i vårperioden

I Mattilsynets vedtak 6.april 2018 ble det gitt avslag på Bolaks søknad om inntil 4 voksne hunnlus per fisk. Bakgrunnen for dette var at regionen ikke fant tungtveiende grunner nok for å kunne gi en høyere lusegrense.

23. august 2017 sendte Bolaks søknad om økt lusegrense på inntil 2 voksne hunnlus for stamfisk ved lokalitet Mjåneset og så lenge det er fisk ved lokaliteten (senere ble fisken flyttet til lokalitet Matland i januar 2018). Den 7. september 2017 fikk Bolaks innvilget høyere lusegrense for fisken de siste seks måneder fisken står i sjøen. Vedtaket fattet av Mattilsynets region Sør og Vest ga Bolaks tillatelse til å ha inntil 2 voksne hunnlus, med vilkår om å holde lusenivået under 1 voksne hunnlus i vårperioden (fra uke 16 til og med uke 21). Vilkåret om lavere lusegrense om våren ble ikke påklaget. Den 20. mars 2018 søkte Bolaks på ny om å ha inntil 4 voksne hunnlus per fisk. I klagen av 12. april 2018 ber Bolaks spesifikt om at lusegrensen økes til to kjønnsmodne hunnlus

fra og med uke 16. Søknaden om å øke lusegrensen til 2 voksne hunnlus per fisk fra uke 16 er i realiteten en klage over vilkåret i 7. september-vedtaket. Klagefristen for vedtaket 7. september er utløpt.

Da søknaden ble sendt 23. august stod det på lokaliteten. Da ny søknad ble sendt 20. mars stod det på lokaliteten. Hovedkontoret mener at en reduksjon av antall fisk ikke innebærer en realitetsendring da det var forespeilet i søknad fra Bolaks i søknad fra 20.mars 2018 og i søknad 23.august 2017. Det følger også av Bolaks sin planlegging fra tidligere år at de vil ha derne beholdningen av fisk på lokaliteten på denne tiden av året. Hovedkontoret vurderer det slik at det ikke gir grunnlag for en ny vurdering.

Mattilsynet skal fatte nødvendige vedtak. Når en tillatelse til økte lusegrenser er gitt for stamfisk de siste seks måneder i sjøen, er formodningen at Mattilsynet har gitt den økningen som synes faglig forsvarlig å gi. Dermed vil en ny søknad om samme sak ikke kunne gis et annet utfall, med mindre omstendighetene er vesentlig endret. På bakgrunn av tidligere innsendte søknader den 23.august 2017 og 20.mars 2018 er det etter Hovedkontorets vurdering av saken, ikke forekommet endringer i de faktisk forhold som innebærer rett til ny behandling av saken.

Vedtak

Hovedkontoret avviser ny behandling av Bolaks sin klage på avslag på søknad om økt lusegrense i vårperioden.

Vedtaket er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 33

2. Klage på vedtak om avslag på økt lusegrense utenfor vårperioden

Regionen har gitt klager en høyere lusegrense for de siste seks måneder av produksjonen, med en grense på 1 voksen hunnlus i vårperioden og 2 voksne hunnlus utenfor vårperioden. Regionen har dermed fulgt fast forvaltningspraksis for slike saker.

Klager har nå søkt om en ytterligere økning for anlegget, til 4 kjønnsmodne hunnlus i snitt per fisk. Klager viser til at en annen oppdretter har fått tillatelse til høyere lusegrense i anlegget Gjerset vest.

Det er ikke vesentlig at fisk ved anlegg i nærområdet er klagers egne. Matland ligger i et område med mange anlegg som ligger tett. Det er 7 lokaliteter innenfor en avstand på 5 km fra lokalitet Matland. Det ser videre ut til å stå fisk av ulik størrelse på lokalitetene, dette tyder på at det ikke er et innarbeidet system med koordinert brakklegging av tettliggende lokaliteter. Smitte fra Matland kan derfor påvirke andre lokaliteter negativt og Matland vil bli påvirket av de andre. Når det ikke brakklegges koordinert i et større område vil lusesmitte hele tiden opprettholdes.

Mattilsynet er et forvaltningsorgan med to instanser, der regionene som førsteinstans og Hovedkontoret som klageinstans treffer avgjørelser uavhengig av hverandre. Når det gjelder Mattilsynets regionale praksis (sak.nr. 2018/21815 «Gjerset Vest») er ikke Mattilsynets hovedkontor bundet av de enkeltvedtak som regionen fatter. Mattilsynets hovedkontor er bundet av egen praksis, og hovedkontorets praksis binder regionene. Lokaliteten Gjerset Vest ligger relativt langt fra andre oppdrettslokaliteter (mer enn 8 km) og Matland ligger i overkant av to kilometer fra andre oppdrettsanlegg. Sakene er dermed heller ikke sammenliknbare.

Lusepresset i området per dags dato synes lavt, til tross for at det på lokalitet Matland er høye nivåer av lakselus. Bolaks benytter enkelte smittebegrensende tiltak, og hovedkontoret mener at hensynet til fiskehelse vil være ivaretatt selv om det på Matland er et noe høyt antall lus. Det må imidlertid være kontroll over lusesituasjonen, og dersom en oppdretter mister kontrollen, må oppdretteren være forberedt på å avslutte produksjonssyklusen.

Hovedkontoret mener det er forsvarlig å tillate en høyere lusegrense på Matland, men det må like fullt være en grense. Hovedkontoret mener at den grensen regionen satte 7. september er hensiktsmessig, og at en høyere grense vil øke risikoen for at oppdretter mister kontrollen og smittepresset til annen fisk vil øke. Hovedkontoret tiltrer den forvaltningspraksisen regionen legger til grunn i sitt vedtak og som gjelder for slike saker.

Vedtak

Hovedkontoret stadfester regionens vedtak om avslag på søknad om 4 kjønnsmodne hunnlus utenfor vårperioden.

Vedtaket er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 34, jf. lakselusforskriften § 8.

Dette vedtaket er endelig, se forvaltningsloven § 28.

3. Ny vurdering av klage på dispensasjon

Regionens vedtak om avslag på økt lusegrense for den delen av fisken som ikke landsettes i mai/juni 2018 innebærer at fisken som står igjen i sjøen må etterleve lusegrensen på 0.5 voksne hunnlus per fisk.

Regionen har behandlet søknaden som en søknad om økt lusegrense de siste seks måneder i sjøen. Slik hovedkontoret ser det er søknaden i realiteten en søknad om dispensasjon etter lakselusforskriften § 14, for den fisken som blir stående igjen i sjøen.

Det fremgår imidlertid ikke av regionens avgjørelse et rettslig grunnlag for avslag eller begrunnelse for avslag på dispensasjon. Hovedkontoret vil behandle Bolaks sin søknad om å dispensere fra lakselusforskriften § 8, etter regelen om dispensasjon i forskriftens § 14. Grunnen til at denne delen av saken gis ny behandling, er at det er uklart hvilken lusegrense som må gjelde for lokalitet Matland når flesteparten av fisken landsettes. Vedtaket om avslag vil innebære enten:

- At tiden for den økte lusegrensen løper ut når hoveddelen av fisken landsettes. Altså at den gjenstående fisken må ha under 0.5 voksne hunnlus i snitt

eller

- At tiden for den økte lusegrensen for den gjenstående fisken begynte å løpe på et annet tidspunkt enn for den fisken som landsettes i mai/juni. Altså at det har vært forskjellige lusegrenser for fisk i samme anlegg.

Slik hovedkontoret ser det, er ingen av løsningene over mulige. Det må gjelde en lusegrense for all fisken i ett anlegg. Det vil også være svært krevende å overholde lusegrensen på 0.5 for den gjenstående fisken.

Tidsplan for opptak av stamfisken er som følger: det var 20.mars på lokaliteten, i mai/juni vil det være omlag og i månedsskiftet september/oktober er det forespeilet at det er ca. igjen på lokaliteten.

I følge klager vil det stå ca. igjen på lokalitet Matland i månedsskiftet mai/juni.

Hovedkontoret vil i det følgende vurdere om Bolaks fra tidspunktet der hoveddelen av fisken er tatt opp (mai/juni), kan gis dispensasjon fra lakselusforskriften § 8 for den gjenstående fisken.

Rettslig grunnlag

Hovedregelen om lusegrenser følger av lakselusforskriften § 8 1.ledd om at i «Nord-Trøndelag og sørover skal det fra og med mandag i uke 16 til og med søndag i uke 21 til en hver tid være færre enn 0,2 voksen hunnlus av lakselus i gjennomsnitt per fisk i akvakulturanlegget.» Videre fremgår

det av § 8 siste ledd at «Mattilsynet kan gi tillatelse til en høyere grense for lakselus for stamfisk det siste halve året den står i sjøen.»

Dersom det skal kunne gis dispensasjon utover de siste seks måneder må det vurderes etter lakselusforskriften § 14 som uttrykker at «Mattilsynet kan i særskilte tilfelle dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.»

Vurderingen av hvorvidt det skal gis anledning til å ha fisken i sjøen med en forøket lusegrense i mer enn de siste seks måneder i sjø beror på en konkret vurdering av om det er et «særskilte tilfelle» som gjør at Mattilsynet kan gi dispensasjon fra lusegrensen.

Bestemmelsen åpner for at det i spesielle tilfeller kan foretas en skjønnsmessig vurdering fra Mattilsynet for å gjøre unntak fra bestemmelsene i lakselusforskriften. Spørsmålet er om det foreligger et «særskilt tilfelle» etter lakselusforskriften § 14 som gjør at Mattilsynet kan dispensere fra lusegrensen for stamfisk utover «det siste halve året den står i sjøen».

Ved dispensasjon må det videre tas stilling til dispensasjonens varighet og hvor lenge Bolaks kan ha å 12-13 kg stående på lokalitet Matland.

«Særskilt tilfelle»

Matland er en lokalitet som driver ordinær stamfiskproduksjon. Det er snakk om stor fisk, ca. 12-13 kg, på lokaliteten, men ikke større enn det som vil være vanlig når fisken skal tas på land i denne perioden. Stamfisk er spesielt verdifull fisk, sammenliknet med vanlig matfisk. Fisken er stor og krevende å håndtere og behandle. Dette er også grunnen til at § 8 åpner for en høyere lusegrense for stamfisk de siste seks måneder i sjøen. For å innvilge en dispensasjon kreves imidlertid noe mer.

Hovedkontoret legger til grunn at klagers søknad skal behandles som om Bolaks med hjemmel i luseforskriften § 14 hadde søkt om dispensasjon fra regelen i § 8. I luseforskriften § 14 står det:

«Mattilsynet kan i særskilte tilfelle dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.»

Bestemmelsen åpner altså for at det i spesielle tilfeller, ut fra en skjønnsmessig vurdering fra Mattilsynet, kan gjøres unntak fra kravene i forskriften. For å vurdere om det foreligger et «særlig tilfelle» må det dreie seg om et kvalifisert objektivt grunnlag. Dette innebærer at forhold virksomheten selv rår over normalt sett ikke danner grunnlag for dispensasjon. Videre vil det normalt sett heller ikke være et særskilt tilfelle dersom det dreier seg om et forhold som regelverket har tatt høyde for.

Dersom disse to vilkårene er oppfylt «kan» Mattilsynet dispensere fra bestemmelsene. Forarbeidene til matloven sier at dispensasjonsadgangen skal praktisere strengt, jf. Ot.prp nr. 100 (2002-2003) s 166. Av forarbeidene følger det også at dispensasjoner ikke skal bidra til å gi uberettigede konkurransefortrinn for virksomheten.

Hovedkontoret mener at lakselusforskriftens formålsparagraf må ligge til grunn for en vurdering av å gi unntak for forskriftens bestemmelser.

Etter § 1 er formålet med forskriften å redusere forekomsten av lakselus slik at skadevirkningene på fisk i akvakulturanlegg og i villlevende bestander av lakselus minimaliseres, samt redusere og bekjempe resistensutvikling hos lakselus.

Dersom Bolaks ikke skulle få medhold i klagen, er konsekvensen for den gjenstående fisken at den ordinære lusegrensen på 0.5 kjønnsmodne hunnlus vil gjelde. Som kjent vil det være større

påkjenninger for større fisk når det kommer til behandling og håndtering. Bolaks viser til den videre behandlingen vil være mekanisk avlusing og/eller medikamentell behandling. Det vil ikke anses som tilrådelig å gjøre andre behandlinger på fisken gitt fiskens størrelse. Hovedkontoret anser selskapets handlingsalternativer gitt et avslag på dispensasjon, å være å behandle fisken i stor utstrekning eller å avlive fisken.

Nystølen befant seg i en overvåkingssone for ILA som ble opphevet 12.april 2018. Det var ikke mulig å flytte fisken til anlegget i Nystølen før overvåkingssonene var opphevet. På grunn av at den daværende lokaliteten Mjåneset, som stamfisken var i, skulle brakklegges og ny fisk skulle settes ut, måtte man også flyttes stamfisken ytterligere en gang. Stamfisken ble flyttet til lokalitet Matland i januar 2018. Fisken vil normalt flyttes så fort den er kjønnsmoden, men i dette tilfellet utgjorde overvåkingssonen for ILA et hinder for slik forflytning da landanlegget var utilgjengelig. Å flytte fisken var ikke en reell mulighet før overvåkingssonen for ILA var opphevet.

På grunn av at fisken ikke kunne flyttes før den tid og at landanlegget på Nystølen ikke er stort nok til all fisken, vil det ta lenger tid enn normalt å flytte fisken på land. Selv om ILA-utbrudd forekommer i området og ellers i landet med mer eller mindre jevne mellomrom, er det ikke noe Bolaks på dette tidspunkt kan håndtere med egne tiltak eller omstendigheter de rår over. At Bolaks sitt landanlegg ligger en overvåkingssone for ILA som gjør at flyttingen av stamfisken er mer tidkrevende, er således et «særskilt tilfelle» som kan gi grunnlag for dispensasjon.

Ved oppdrett av laksefisk skal både matlovgivningen og dyrevelferdslovgivningen følges. Det er altså en klar forutsetning for å drive oppdrett at man etterlever begge regelsett, og oppdretteren må være forberedt på å avslutte produksjonssyklusen om begge regelsettene ikke kan etterleves. Det er imidlertid byrdefullt om Bolaks må avlive stamfisk som er igjen på lokaliteten etter landsetting i mai/juni.

Det relativt lave antallet stamfisk som skal stå i sjøen frem til oktober 2018, påvirker i liten grad smittesituasjonen i området negativt. Selv om det alltid er viktig at nivået av lakselus holdes lavt, er det uforholdsmessig at man avliver fisken anlegget i dette tilfellet, og dyrevelferdsmessig problematisk å gjøre forsøk på å behandle fisken, som vil være de reelle konsekvensene av å ikke gi dispensasjon.

Konklusjon

Hovedkontoret har vurdert saken som et «særskilt tilfelle» etter lakselusforskriften § 14 og innvilger dispensasjon for Bolaks fra lakselusforskriften § 8.

Dispensasjonens varighet

Etter søknad fra 20.mars ønsker Bolaks dispensasjon fra søknadsdato til fisken tas opp på land. Hovedkontoret gir Bolaks dispensasjon fra når hoveddelen av fisken ble tatt i opp, som er planlagt i uke 23, senest 10.juni. Bolaks forespeiler å ha igjen i september/oktober, men har muligheter for å få opp flere fisk i løpet av samme

Bolaks har gitt uttrykk for at de har omlag igjen i anlegget fra senest 10.juni.

Bolaks skriver i søknad 20.mars og klage 12.april at det kan være anledning til å ilandsette fisken også før september/oktober. Mattilsynet vil som utgangspunkt gi dispensasjonen en varighet som sikrer de hensyn som forskriften og lovverket forøvrig fastsetter, samt tilstrekkelig tid til å gjennomføre landsetting av stamfisken.

Som utgangspunkt er det ikke bra for stamfisk å stå lenge i sjøen etter at den er blitt kjønnsmoden. Dersom den kjønnsmodne fisken blir stående på Matland utover høsten vil dette kunne gi en dårlig velferdsmessig situasjon for fisken. Når hoveddelen av fisken er flyttet i uke 23 og det gjenstår

 på lokaliteten, vil det være rimelig å forvente at resten av fisken kan landsettes innen september/oktober. Dersom landsetting allikevel ikke blir mulig innen 10. oktober, og klager ikke på forsvarlig vis klarer å etterleve lusegrensen på 0.5 voksne hunnlus per fisk, må fisken avlives.

Mattilsynet gir dispensasjon til en økt lusegrense for stamfisken på lokalitet Matland frem til 10.oktober 2018.

Vedtak

Mattilsynets hovedkontor innvilger dispensasjon fra lakselusforskriften § 8, jf.§ 14.

Dispensasjonen innebærer at Bolaks kan ha inntil 2 voksne hunnlus i gjennomsnitt per fisk på Matland fra vedtaksdato til 10. oktober 2018.

Vedtaket er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 33.

Vedtak om gebyr

Saksbehandling av dispensasjonssøknader er gebyrpliktig. Du vil derfor motta et gebyrvedtak for saksbehandlingen etter forskrift om gebyr ved tilsyn og kontroll med fiskehelse mv. § 7. Gebyret er beregnet ut fra medgått tid. Det har medgått totalt mer enn 8 timer til saksbehandlingen. Gebyret blir dermed kroner 6 160.

Informasjon om klagerett

Mattilsynet er et forvaltningsorgan i to instanser. Mattilsynets hovedkontor er normalt klageinstans for avgjørelser som er fattet av regionen. I denne klagesaken har Mattilsynets hovedkontor fattet to nye vedtak i førsteinstans. Du har dermed rett til å klage over disse vedtakene.

Klageinstans for vedtaket er Nærings- og fiskeridepartementet.

Klagen sender du til oss, dvs. avsenderen av dette vedtaket. Hvis vi ikke tar klagen til følge, sender vi den til klageinstansen for endelig avgjørelse.

Klagefristen er tre uker fra den dag du mottar dette brevet. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt før fristen løper ut.

Med hilsen

Friede Andersen

Seksjonssjef

Med hilsen

Martine Male Kolberg

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

